

Statens Planteavlsforsøg

Meddelelse nr. 1891

88. årgang

6. november 1986

Udgivet af Statens Planteavlsudvalg

Havebrugscentret, Institut for Frugt og Bær, 5792 Årslev

Skurv-resistente æblesorter

Jørgen Grauslund

De skurv-resistente sorter 'Prima', 'Priam', 'Priscilla', 'Sir Prize' og 'Macfree' blev vurderet. 'Prima' og 'Priam' modner i slutningen af september – begyndelsen af oktober, kan opbevares 1–2 måneder, og fik de bedste bedømmelser for frugtkvalitet. 'Prima' blev frostskaadet i 2 hårde vintre. 'Priscilla', 'Sir Prize' og 'Macfree' modner i slutningen af oktober. 'Priscilla' kan kun opbevares i en kort periode. 'Sir Prize' kan opbevares i flere måneder, men frugthuden er meget trykfølsom og bliver fedtet under lagring. 'Macfree' minder i udseende og smag om 'McIntosh', men har ret små frugter. – Ingen af sorterne viste tegn på skurvangreb.

Indledning

Æbleskurv er en af de værste sygdomme på æbletrær. En effektiv kemisk bekæmpelse kan undertiden kræve 10–15 sprøjtninger pr. år. Ønsket om at nedsætte forbruget af bekæmpelsesmidler gør det ønskeligt at dyrke sorter, der er modstandsdygtige (resistente) mod denne sygdom.

Amerikanske forædlere har siden 1945 arbejdet med at fremelske sådanne sorter. Som udgangspunkt er valgt den vilde æbleart *Malus floribunda*, som er krydset med kendte æblesorter.

Efter et langvarigt selektionsarbejde er man kommet frem til en række skurv-resistente sorter, der med hensyn til vækst, udbytte, frugtstørrelse og kvalitet ligner almindeligt dyrkede sorter.

5 af disse sorter har været undersøgt ved Institut for Frugt og Bær i årene 1983–85. Samtidig har de været plantet ud til observation ved Landbohøjskolens Pomet, i 3 frugtplantager og i enkelte privathaver.

Erfaringerne fra denne afprøvning meddeles i det følgende.

Målinger og bedømmelser

Ved Institut for Frugt og Bær er der foretaget vejning af frugtudbyttet og bestemmelse af frugtstørrelse (tabel 1).

Frugtens udseende (størrelse, farve, ensartethed, m.m.) bedømmes af en gruppe af instituttets medarbejdere. Resultatet i tabel 1 er gennemsnit af 3 år.

Tabel 1. Plukketid, udbytte og frugtkvalitet

Sort	Planteår ¹⁾	Plukketid	kg/træ, 1983-85	Frugtstørrelse, g/frugt	% farvedækning	Udseende	Smag, maks. karakter 1-9 (9: bedst)
'Prima'	1981 (4)	26/9	32 ²⁾	126	40-60	5,3	4,7
'Prima'	1982 (4)	26/9	50 ²⁾	152			
'Priam'	1981 (4)	10/10	44	110	30-50	3,7	4,3
'Macfree'	1981 (8)	27/10	41 ³⁾	105	20-40	3,0	4,2
'Priscilla'	1982 (8)	18/10	40	128	20-40	2,3	3,8
'Sir Prize'	1982 (8)	26/10	50 ²⁾	170	-	4,7	4,6

¹⁾ Antal træer plantet i parentes. ²⁾ Tallene usikre pga. frostskaede.

Tabel 2. Bedømmelse af frugtens udseende og smag foretaget af 2 grupper af konsulenter

Prøve A: 4 personer den 1. november 1984.

Prøve B: 21 personer den 17. november 1984.

Karakter: 1-9 (9: bedst).

Sort	Udseende	Smag
Prøve A.		
'Prima'	6,0	7,0
'Priam'	5,3	6,0
'Priscilla'	4,5	4,0
'Sir Prize'	4,0	3,5
Prøve B.		
'Prima'	7,9	6,2
'Priam'	6,2	5,5
'Sir Prize'	5,0	5,0

Frugtens smag (helhedsindtryk) bedømmes hvert år fra høst og med få ugers mellemrum under lagerperioden af en anden gruppe medarbejdere. Resultatet af smagsbedømmelserne (tabel 1) angives som den bedste gennemsnitsværdi, sorterne har opnået i de 3 år. Både udseende og smag bedømmes efter en skala fra 1 til 9 (1 meget dårlig; 5 middel; 9 meget god).

2 grupper af konsulenter foretog supplerende frugtbedømmelser (tabel 2).

Resultater

Skurv

Der er ikke fundet symptomer på skurv på nogen af sorterne.

Hårdførhed

Der var 2 meget kolde vintre i forsøgsperioden 1981-82 og 1984-85. En del almindeligt dyrkede æblesorter led betydelig frostskaede, navnlig på unge træer. Af de 5 skurv-resistente sorter viste 'Prima' de værste skader. 'Macfree' og 'Sir Prize' blev også skadet, men ikke 'Priam' og 'Priscilla'. På grund af frostskaede må udbyttetallene i tabel 1 tages med forbehold.

Sortsomtale

Med henvisning til tabel 1 og 2 gives en kort beskrivelse af de enkelte sorter.

'Prima'. (Forædlere: institutter i Illinois, Indiana og New Jersey, USA. 1970).

Sorten har en kraftig vækst og giver et ret stort udbytte af middelstore til store frugter. De modner i slutningen af september, kan plukkes over en periode på 1-2 uger og sidder godt fast ved modenhed. Udvikling af den smukke rød-orange farve sker kun på frugter, der sidder fremme i ly-

set. Frugtkødet er sprødt og saftigt, og smagen er frisk og syrlig med en god aroma. Ved smagsbedømmelser har 'Prima' fået de bedste karakterer. Holdbarheden er kun 4-6 uger på køl.

'Priam'. (Forældre: institutter i Illinois, Indiana og New Jersey, USA, og Angers, Frankrig. 1974).

Træet har en middelkraftig vækst og har en udbredt åben vækstform. Frugtsætningen er rigelig, og der må hyppigt foretages frugtudynding. Alligevel er frugterne som regel kun små til middel i størrelse. De modner i første halvdel af oktober og falder af ved modenhed. Frugten er langagtig eller oval af form med rød, ofte noget stribet dækfarve. Frugtkødets konsistens og smag minder om foregående sort, men aromaen er ikke så fremherskende og smagen mere syrlig. 'Priam' kan opbevares 4-6 uger eller længere afhængig af plukketidspunktet.

'Priscilla'. (Forældre: institutter i Illinois, Indiana og New Jersey, USA. 1972).

Et kraftigt voksende, bredt træ. Frugterne modner omkring midten af oktober og ligner meget en af forældresorterne 'Rød Delicious'. Frugterne er uens i størrelse, og den mørkerøde dækfarve er dårlig udviklet. Frugtens udseende har da også fået dårlige bedømmelser. Træmoden frugt er saftig og sprød og har en sødlig smag. På lager holder frugten kun kort, idet smagen bliver for sød, og der kommer hurtigt angreb af skold.

'Sir Prize'. (Forældre: som foregående).

Sorten er kraftigt voksende (triploid) og giver et stort udbytte af meget store grønne eller gulgrønne frugter. Der er ofte lidt rød dækfarve på

nogle frugter. De plukkes sidst i oktober, men smagen er meget syrlig på dette tidspunkt. Når frugten bliver spisemoden, efter et par måneders kølelagring, er spisekvaliteten udmærket, men under opbevaringen udvikles et tykt vokslag, så overfladen bliver meget fedtet. Frugthuden er meget følsom for tryk og stød.

'Macfree'. (Forældre: institutter i Illinois, Indiana, New Jersey, USA, og Ontario, Canada. 1974).

Træet er middel til kraftigt voksende, men baringen begynder tidligt (bærer på 1-år gamle skud). Væksten bliver efterhånden svag med stærkt hængende grene. Nogle forsøgstræer blev vekselbærende. Frugterne er små, modner meget sent, og minder i udseende, spisekvalitet og holdbarhed om en af forældresorterne 'McIntosh'.

Konklusion

Resistens mod skurv er et væsentligt fremskridt i æbleforædlingen. Sorterne 'Prima' og 'Priam' egner sig nok bedst under vore klimaforhold og har da også fået de bedste kvalitetsbedømmelser. Foreløbig er der peget på disse 2 sorter til brug i privathaver.

Der er også stor interesse for sygdomsresistente sorter til erhvervsmæssig dyrkning. Den væsentligste anke mod de afprøvede sorter fra et avlersynspunkt har været, at frugtens farve, smag og holdbarhed ikke er tilstrækkelig til at konkurrere med de kendte handelssorter. Tabel 2 viser dog, at 'Prima' og 'Priam' har fået bedømmelser over middel både for udseende og smag. Det er derfor muligt, at disse sorter vil blive vel modtaget, i det mindste af nogle forbrugergupper.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Abonnement på Meddelelser fra Statens Planteavlsforsøg kan bestilles ved indsendelse af abonnementsbeløbet til bladets ekspedition, Statens Planteavlskontor, Kongevejen 83, 2800 Lyngby, postgiro 200 2299, tlf. 02 85 50 57. Abonnementsprisen er for 1986 105,00 kr. årligt excl. moms. Adresseændring bedes meddelt bladets ekspedition.
ISSN 0105-6514

Trykt i 6.000 eksemplarer.